

METODINĖS REKOMENDACIJOS

**ŪKIO SUBJEKTAMS, NAUDOJANTIEMS BIOCIDINIUS PRODUKTUS,
VEIKLOS IR GAMINAMŲ PRODUKTŲ SAUGAI UŽTIKRINTI
(YPAČ PRAMONĖS ĮMONĖMS)**

TURINYS

ĮVADAS.....	3
SAVOKOS IR APIBRĖŽIMAI.....	5
SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	6
METODINIŲ REKOMENDACIJŲ PASKIRTIS	7
SITUACIJOS ANALIZĖ.....	8
BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ NAUDOJIMO TEISINIS REGLAMENTAVIMAS.....	10
Europos Sąjungos teisės aktai.....	10
Lietuvos Respublikos teisės aktai	10
BIOCIDINIO PRODUKTO SAŪVOKA, GRUPĖS IR TIPAI	11
Biocidinis produktas	11
Biocidinių produktų grupės ir tipai.....	11
BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ ĮSIGIJIMAS	14
BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ PAKAVIMAS IR ŽENKLINIMAS.....	17
BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ NAUDOJIMAS	21
Biocidinių produktų gamyba in situ.....	23
Apdoroti gaminiai.....	24
SAUGUS BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ NAUDOJIMAS	25
Laikant ir sandėliuojant	25
Prieš naudojant.....	26
Naudojant.....	26
Šalinant	26
Biocidinio produkto poveikio prevencija ir asmens apsaugos priemonės	27
Pirmosios pagalbos priemonės dirbant su biocidiniais produktais	28
Apsinuodijus	28
SVARBU!!!.....	28
Tam, kad gautumėte veiksmingą patarimą, turite pateikti šią informaciją:	28
PROFESIONALIŲ BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ VARTOTOJŲ ĮSIPAREIGOJIMAI.....	30
TVARUS BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ NAUDOJIMAS.....	32
BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ DOKUMENTŲ VALDYMAS	34
PAGALBA VYKDANT REGLAMENTO 528/2012 REIKALAVIMUS.....	35
BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ REKLAMA	37
BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ RINKOS PRIEŽIŪRA	38
LITERATŪROS IR INFORMACIJOS ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	40

IVADAS

Cheminės medžiagos ir mišiniai, įskaitant biocidinius produktus, plačiai naudojami įvairiose pramonės ir paslaugų įmonėse. Savybė naikinti kenksmingus organizmus plačiai pritaikoma siekiant užtikrinti švarią aplinką bei produktų saugą pramonėje ir paslaugų sektoriuje. Tačiau biocidiniai produktai taip pat gali turėti ir neigiamą poveikį žmogui, aplinkai ir gyvūnams. Pramonėje šie produktai turi būti naudojami tik griežtai pagal gamybos poreikius ir biocidinių produktų paskirtį, laikantis žmonių sveikatos saugos ir aplinkos saugos reikalavimų.

Lietuvoje cheminių medžiagų registracija, naudojimas reglamentuojamas teisės aktais. Dėl to, kad sparčiai keičiasi cheminių medžiagų ir mišinių, tame tarpe ir biocidinių produktų naudojimą, gamybą ir platinimą reglamentuojantys teisės aktai, rinkos dalyviams kyla vis daugiau klausimų, į kurios jie negauna atsakymų, taip pat auga nepasitenkinimas ir įtampa.

Šiose metodinėse rekomendacijose pateikiama biocidinio produkto samprata, panaudojimo galimybės ir sąlygos bei teisinių dokumentų analizė. Metodinės rekomendacijos buvo parengtos siekiant tobulinti biocidinių produktų verslo aplinką, tinkamai informuoti rinkos dalyvius apie jų teises ir pareigas, naudojant biocidinius produktus, teikiamų paslaugų saugai užtikrinti.

Kadangi visos cheminės medžiagos gali turėti žalingą ar pavojingą poveikį žmogui, gyvūnams ir aplinkai, labai svarbus rekomendacijų aspektas yra žmonių sveikatos ir aplinkos sauga. Netinkamas biocidinių produktų naudojimas, nekokybiškų, nesaugių biocidinių produktų atsiradimas rinkoje, jų atliekų šalinimas gali neigiamai paveikti vartotojų, dirbančiųjų sveikatą ir gamtą (vandens telkinius, atmosferą, oro taršą ir kt.).

Šios metodinės rekomendacijos buvo parengtos vadovaujantis ūkio subjektų, naudojančių biocidinius produktus gamybos procesų ir produktų saugai užtikrinti bei ūkio subjektų, naudojančių biocidinius produktus, teikiant profesionalias kenksmingumo pašalinimo paslaugas galimybių ir poreikių analizės rezultatais (gautais įgyvendinant projekto „Biocidinių produktų valdymo sistemos tobulinimas“ veiklą „Ūkio subjektų, gaminančių, tiekiančių į rinką ir naudojančių biocidinius produktus, galimybių ir poreikių analizė“, galutinė ataskaita, 2014 m. rugpjūtis).

Rengiant šias metodines rekomendacijas buvo atsižvelgta į ataskaitoje pateiktus pasiūlymus dėl biocidinių produktų valdymo modelio tobulinimo.

Pagrindinis metodinių rekomendacijų akcentas yra naujų teisės aktų, reguliuojančių biocidinių produktų valdymo sritį, nuostatų įgyvendinimas ir biocidinių produktų valdymo sistemos pasikeitimai, naštos verslui mažinimas.

Metodinės rekomendacijos yra skirtos ūkio subjektams, naudojantiems biocidinius produktus, veiklos ir gaminamų produktų saugai užtikrinti (ypač pramonės įmonėms).

SĄVOKOS IR APIBRĖŽIMAI

Autorizacijos liudijimas – nacionalinis autorizacijos liudijimas, Sąjungos autorizacijos liudijimas arba autorizacijos liudijimas 26 straipsnio prasme [10].

Nacionalinis autorizacijos liudijimas – administracinis dokumentas, kuriuo valstybės narės kompetentinga institucija suteikia teisę savo teritorijoje arba tam tikroje jos dalyje tiekti į rinką ir naudoti biocidinį produktą arba biocidinių produktų grupę [10].

Sąjungos autorizacijos liudijimas – administracinis dokumentas, kuriuo Komisija suteikia teisę Sąjungos teritorijoje arba tam tikroje jos dalyje tiekti į rinką ir naudoti biocidinį produktą arba biocidinių produktų grupę [10].

Autorizacijos liudijimo turėtojas – autorizacijos liudijime nurodytas Sąjungoje įsisteigęs asmuo, atsakingas už biocidinio produkto pateikimą rinkai konkrečioje valstybėje narėje arba Sąjungoje [10].

Biocidiniai produktai – bet kuri medžiaga ar mišinys, kurie yra naudojami siekiant naikinti, sulaukyti, padaryti nekenksmingus bet kokius kenksminguosius organizmus, užkirsti kelią jų poveikiui arba juos kontroliuoti bet kokiais, išskyrus fizinius ar mechaninius, būdais [10] (taip pat žr. šių metodinių rekomendacijų skyrių „BIOCIDINIO PRODUKTO SĄVOKA, GRUPĖS IR TIPAI“).

Profesionalus biocidinių produktų vartotojas – asmuo, kuris naudoja biocidinius produktus savo profesinėje veikloje, atlikdamas darbines operacijas.

Tiekimo grandinės dalyviai – visi gamintojai ir (arba) importuotojai, ir (arba) tolesni naudotojai tiekimo grandinėje [6].

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

Ataskaita – projekto „Biocidinių produktų valdymo sistemos tobulinimas“, „Ūkio subjektų, gaminančių, tiekiančių į rinką ir naudojančių biocidinius produktus galimybių ir poreikių analizė“, galutinė ataskaita, 2014 m. rugpjūtis.

Reglamentas 528/2012 – 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo.

REACH – REACH reglamentas (angl. Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals). 2007 m. birželio 1 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas: 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB.

CLP – CLP (angl. *classification, labelling and packaging*) arba CLP reglamentas – tai Reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiantis ir panaikinantis direktyvas 67/548/EEB ir 1999/45/EB ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 (REACH) [8].

SDL – saugos duomenų lapas – nustatyto turinio informacija apie cheminę medžiagą ar preparatą, kuria remiantis galima imtis reikalingų priemonių, susijusių su žmonių sveikatos apsauga, sauga darbo vietoje ir aplinkos apsauga.

HN 90:2011 – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. įsakymas Nr. V-327 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 90:2011 „Dezinfekcijos, dezinfekcijos ir deratizacijos bendrieji saugos reikalavimai“ (Žin. 2011, Nr. 45-2113).

METODINIŲ REKOMENDACIJŲ PASKIRTIS

Šios metodinės rekomendacijos skirtos ūkio subjektams, naudojančiams biocidinius produktus veiklos ir gaminamų produktų saugai užtikrinti (tame tarpe maisto ir pašarų pramonės įmonėms, medžio apdirbimo, kosmetikos gamybos įmonėms, įmonėms, kurios teikia profesionalias kenksmingumo pašalinimo paslaugas).

Vadovaujantis ataskaitoje pateiktais duomenimis, dėl profesionaliems biocidinių produktų vartotojams trūkstamos informacijos ir kylančių klausimų, susijusių su biocidinių produktų naudojimu, buvo išskelti šių metodinių rekomendacijų tikslai:

- supažindinti ūkio subjektus su biocidinių produktų sritį reglamentuojančiais teisės aktais;
- supažindinti ūkio subjektus su biocidinių produktų saugą įrodančių dokumentų reikalavimais;
- supažindinti ūkio subjektus su biocidinių produktų ženklinimo reikalavimais;
- skatinti biocidinių produktų profesionalius vartotojus taikyti asmens sveikatos saugos bei aplinkos apsaugos priemones;
- padėti ūkio subjektams pasirinkti tinkamas veiklos sąlygas;
- suteikti ūkio subjektams specialių žinių apie saugų biocidinių produktų valdymą;
- suteikti ūkio subjektams galimybes tobulinti specialiąsias kompetencijas biocidinių produktų naudojimo srityje;
- išaiškinti ūkio subjektams atsakingo požiūrio ir atsargumo principų taikymą naudojant biocidinius produktus;
- supažindinti ūkio subjektus su biocidinių produktų rinkos priežiūros institucijų funkcijomis.

SITUACIJOS ANALIZĖ

Dažnai biocidiniai produktai naudojami ne pagal paskirtį, nepaisant gamintojo nurodymų. Neautorizuotų biocidinių produktų naudojimas, naudojimas ne pagal specialiąsias autorizacijos sąlygas gali kelti grėsmę ne tik žmonių ar gyvūnų sveikatai, bet ir daryti neigiamą poveikį aplinkai.

Igyvendinant projektą „Biocidinių produktų valdymo sistemos tobulinimas“ ir atlikus ūkio subjektų, gaminančių, tiekiančių į rinką ir naudojančių biocidinius produktus, galimybių ir poreikių analizę buvo išskirtos trys pagrindinės ūkio subjektų, kurie vykdo produktų tiekimą, pardavimą, vartojimą ir kitas veiklas, susijusias su biocidiniais produktais, grupės:

- ūkio subjektai, tiekiantys į rinką biocidinius produktus;
- ūkio subjektai, naudojantys biocidinius produktus teikiamų paslaugų saugai užtikrinti;
- ūkio subjektai, naudojantys biocidinius produktus veiklos ir gaminamų produktų saugai užtikrinti.

Visų trijų grupių atstovai susiduria su tam tikrais neaiškumais, jų veiklą reglamentuojančių teisės aktų interpretacijomis ir naujumu. Dėl šių priežasčių padidėja galimų klaidų tikimybė.

Atlikus ūkio subjektų galimybių ir poreikių analizę buvo parengta ataskaita, kurioje nurodyta, kad dauguma identifikuotos grupės įmonių gamybos procese naudoja biocidinius produktus, skirtus aplinkos dezinfekcijai ir produktų saugai užtikrinti, o ne apdorotų produktų gamybai.

Savo veikloje įmonės dažniausiai vartoja 2 tipo biocidinius produktus (dezinfekantai ir algicidai) ir 1 tipo biocidinius produktus (asmens higiena). Veterinarinei higienai užtikrinti skirtus produktus naudoja kiek daugiau nei trečdalis apklaustų įmonių. Iš viso gamybos procesuose ir produktų saugai užtikrinti naudojami 9 produktų tipai [26].

Ataskaitoje nurodyta, kad net 38 % minėtai grupei priskiriamų įmonių nieko nežino apie reglamentavimo pakeitimus. Didžioji šiai ūkio subjektų grupei priklausančių įmonių dalis teigė, kad jiems informacijos apie viską pakanka. Tačiau biocidinius produktus gamybos procesų ir produktų saugai užtikrinti naudojančių įmonių atstovai papildomai išskyrė, kad Vilniaus visuomenės sveikatos centras galėtų nuolat informuoti biocidinius produktus potencialiai naudojančias įmones apie reglamentavimo pokyčius ir teikti kitą reikiamą informaciją, kuri būtina tiek norint laikytis biocidinių produktų reglamento, tiek kitų reikalavimų.

Ataskaitoje taip pat buvo nustatyta biocidinių produktų vartotojų, teikiančių profesionalias kenksmingumo pašalinimo paslaugas, grupė. Šiai grupei priklausančios ūkio

subjektai savo profesionalioje veikloje daugiausia naudoja dezinfekantus, algicidus, rodenticidus, insekticidus ir akaricidus. Nustatyta, kad reglamentas 528/2012 apsunkino 42 % biocidinių produktų vartotojų, teikiančių profesionalias kenksmingumo pašalinimo paslaugas, veiklą, nes apribotas anksčiau naudotų biocidinių produktų naudojimas. Šios grupės atstovai papildomai išskyrė, kad trūksta informacijos apie alternatyvias priemones, naujus biocidinius produktus rinkoje, reglamentavimo pakeitimus, apie Lietuvoje naudotinus rodenticidus ir insekticidus.

Metodinių rekomendacijų parengimas yra ketvirtas iš projekte „Biocidinių produktų valdymo sistemos tobulinimas“ numatytų poreikių patenkinimo priemonių parengimo etapų.

Šios metodinės rekomendacijos parengtos konkrečiai ūkio subjektų, naudojančių biocidinius produktus veiklos ir gaminamų produktų saugai užtikrinti, grupei.

Šiai grupei priskiriamos: maisto ir pašarų paruošimo įmonės, medžio apdirbimo įmonės, kosmetikos gamybos įmonės, graužikų ir kenkėjiškų organizmų naikinimo (kenksmingumo pašalinimo) paslaugas teikiančios įmonės ir kitos pramonės įmonės.

Šie ūkio subjektai yra priskiriami profesionalių vartotojų grupei.

Rekomendacijose pateikiami patarimai, komentarai ir pavyzdžiai, susiję su reglamento 528/2012 praktiniu įgyvendinimu bei saugiu biocidinių produktų naudojimu.

BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ NAUDOJIMO TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

Biocidinių produktų naudojimą Lietuvoje reglamentuoja tiek Lietuvos, tiek Europos Sąjungos teisės aktai. Šame skyriuje pateikiami pagrindiniai reglamentai, nutarimai, įstatymai, įsakymai.

Europos Sąjungos teisės aktai

1. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo.
2. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiantis ir panaikinantis direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006.
3. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas: 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB.

Lietuvos Respublikos teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimas Nr. 686 „Dėl 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo įgyvendinimo“.
2. Lietuvos Respublikos cheminių medžiagų ir preparatų įstatymas.
3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugpjūčio 14 d. įsakymas Nr. 421 „Dėl biocidų autorizacijos ir registracijos taisyklių patvirtinimo“.

BIOCIDINIO PRODUKTO SAŲOKA, GRUPĖS IR TIPAI

Biocidinis produktas

Biocidinis produktas – medžiaga arba mišinys vartotojui teikiama forma, kuris sudarytas tik iš vienos ar daugiau veikliųjų medžiagų, kurių sudėtyje yra viena ar daugiau veikliųjų medžiagų arba iš kurių jos susidaro ir kurių paskirtis: naikinti, sulaikyti, padaryti nekenksmingus bet kokius kenksminguosius organizmus, užkirsti kelią jų poveikiui arba juos kontroliuoti bet kokiais, išskyrus tik fizinius ar mechaninius, būdais [10].

Pramonėje naudojami biocidiniai produktai skirti gamybos procesų ir gaminamų produktų saugai ir kokybei užtikrinti. Biocidiniai produktai naudojami personalo/dirbančiųjų higienai, aplinkos higienai, veterinarinei higienai, maistui ir geriamajam vandeniui apsaugoti nuo pavojingų mikroorganizmų plitimo, kaip konservantai.

Teikiant dezinfekcijos, dezinfekcijos, deratizacijos paslaugas, biocidiniai produktai naudojami organizmams ir kenkėjams kontroliuoti/naikinti.

Kai kurie autorizuoti biocidiniai produktai gali kelti tam tikrą riziką, jei juos naudosis plačioji visuomenė. Todėl nustatyta, kad tam tikrų biocidinių produktų paprastai neleidžiama tiekti rinkai, kad juos naudotų plačioji visuomenė [10].

Biocidinių produktų grupės ir tipai

Iš viso reglamentas 528/2012 išskiria 4 pagrindines biocidinių produktų grupes. Kiekvieną pagrindinę biocidinių produktų grupę sudaro keli produktų tipai.

Informacija apie biocidinių produktų tipus ir jų apibūdinimus pateikta reglamento 528/2012 V priede.

1 pagrindinė grupė. Dezinfekantai

1 produktų tipas. Asmens higiena

2 produktų tipas. Dezinfekantai ir algicidai, kurie nėra skirti tiesiogiai naudoti žmonėms ar gyvūnams

3 produktų tipas. Veterinarinė higiena

4 produktų tipas. Maisto ir pašarų sritis

5 produktų tipas. Geriamasis vanduo

2 pagrindinė grupė. Konservantai

6 produktų tipas. Laikomiems produktams skirti konservantai

7 produktų tipas. Plėvelių konservantai

- 8 produktų tipas. Medienos konservantai
- 9 produktų tipas. Pluošto, odos, gumos ir polimerinių medžiagų konservantai
- 10 produktų tipas. Statybinių medžiagų konservantai
- 11 produktų tipas. Šaldymo skysčių ir technologinių sistemų skysčių konservantai
- 12 produktų tipas. Slimicidai
- 13 produktų tipas. Apdirbimo arba pjovimo skysčių konservantai

3 pagrindinė grupė. Kenkėjų kontrolė

- 14 produktų tipas. Rodenticidai
- 15 produktų tipas. Avicidai
- 16 produktų tipas. Moliuskicidai, vermicidai ir kitų bestuburių gyvūnų kontrolės produktai
- 17 produktų tipas. Pesticidai
- 18 produktų tipas. Insekticidai, akaricidai ir kitų nariuotakojų kontrolės produktai
- 19 produktų tipas. Repelentai ir atraktantai
- 20 produktų tipas. Kitų stuburinių gyvūnų kontrolė

4 pagrindinė grupė. Kiti biocidiniai produktai

- 21 produktų tipas. Nuo apaugimo apsaugantys produktai
- 22 produktų tipas. Balzamavimo ir taksiderminiai skysčiai

Apdoroti gaminiai

Apdorotas gaminys – tai medžiaga, mišinys arba gaminys, kurie apdoroti vienu ar daugiau biocidinių produktų, arba į kuriuos sąmoningai įdėta vienas arba daugiau biocidinių produktų [10].

***In situ* biocidiniai produktai**

In situ biocidiniai produktai – biocidiniai produktai, kurie gaminami tiesiogiai darbo vietoje naudojant pirmtakus (prekursorius).

Ribiniai produktai

Ribiniai produktai – tai biocidinių savybių turintys produktai, kuriuos reglamentuoja kiti Europos Sąjungos teisės aktai:

- medicinos prietaisai, kuriuos reglamentuoja Tarybos direktyva 93/42/EEB dėl medicinos prietaisų ir Tarybos direktyva 98/79/EB dėl *in vitro* diagnostikos medicinos prietaisų;
- kosmetikos produktai, kuriuos reglamentuoja Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas

(EB) Nr. 1223/2009 dėl kosmetikos gaminių;

- maisto ir pašarų saugos srityje taikomi produktai, kuriuos reglamentuoja Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 178/2002;
- pašarų priedai, kuriuos reglamentuoja Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1831/2003 dėl priedų, skirtų naudoti gyvūnų mityboje;
- maisto priedai, kuriuos reglamentuoja Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1333/2008 dėl maisto priedų.

Pastaba: kai produkto biocidinė paskirtis yra pagrindinė arba išskiriama kaip pagrindinė produkto savybė, produktas turi būti autorizuotas pagal reglamentą 528/2012.

BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ ĮSIGIJIMAS

Profesionalūs vartotojai biocidinius produktus gali įsigyti rinkoje iš bet kurio ūkio subjekto. Tačiau profesionalūs vartotojai, kurie naudoja biocidinius produktus veiklos ir gaminamų produktų saugai užtikrinti, turi naudoti tik autorizuotus, efektyvius ir poreikius atitinkančius biocidinius produktus.

➤ **Į ką reikėtų atkreipti dėmesį įsigyjant biocidinius produktus iš platintojų arba gamintojų?**

Profesionaliems biocidinių produktų vartotojams svarbu žinoti, kad savo veikloje jie gali naudoti tik biocidinius produktus, autorizuotus pagal reglamentą 528/2012.

Prieš įsigyjant būtina įsitikinti:

- ar autorizacijos dokumentuose nurodyta paskirtis atitinka profesionalaus vartotojo poreikius;
- ar biocidinis produktas yra autorizuotas;
- ar biocidinio produkto autorizacijos liudijimas dar galioja;
- ar biocidinis produktas tinkamai paženklintas;
- ar numatytos asmens saugos ir aplinkos saugos sąlygos;
- ar biocidinio produkto dokumentuose numatytos asmens saugos ir aplinkos saugos sąlygos bus įgyvendintos.

Pavyzdys: darbuotojų rankų dezinfekcijai maisto pramonės įmonė 2015 metais įsigijo biocidinį produktą „X“, kurio biocidinio produkto autorizacijos liudijime nurodyta, kad tai yra biocidinis produktas, skirtas odos dezinfekcijai prieš procedūras sveikatos priežiūros ir visuomeninės paskirties įstaigose. Liudijime taip pat nurodyta, kad jis galioja iki 2020 metų.

➤ **Ar maisto pramonės įmonė įsigijo tinkamą ir jos poreikius atitinkantį biocidinį produktą?**

Ne. Nepaisant to, kad produktas autorizuotas ir jo autorizacija galioja, įmonė neatkreipė dėmesio į faktą, kad produkto autorizacijos liudijime nurodyta kitokia naudojimo paskirtis nei reikalinga perkančiajai įmonei. Tai yra biocidinio produkto autorizacijos sąlygose nurodyta, kad jis skirtas naudoti tik odos dezinfekcijai, o įmonė pirko ir numatė biocidinį produktą naudoti rankų dezinfekcijai.

➤ **Kokie teiginiai, pateikti informacijoje apie produktą, nurodo tai, kad produktas gali būti priskiriamas biocidiniams produktams?**

Dažnai produkto reklamoje, informaciniuose leidiniuose teigiama, kad produktas efektyviai veikia mikroorganizmus. Kai apibūdinant produktą vartojami tokie teiginiai, kaip „naikina virusus“, „kovoja su bakterijomis“, „pasižymi priešgrybeliniu poveikiu“, „veikia platų infekcijų spektrą“, „dezinfekuoja rankas ir odą“, „skirtas rankų (ar kitų kūno dalių) dezinfekcijai“ ir panašūs, galima daryti prielaidą, kad gaminys pasižymi biocidiniu poveikiu ir priskirtinas biocidiniams produktams.

➤ **Kokiame dokumente nurodyta biocidinio produkto paskirtis (kam naudoti biocidinį produktą)?**

Biocidinio produkto paskirtis nurodyta biocidinio produkto autorizacijos liudijimo skiltyje „*Specialios autorizacijos sąlygos*“. Biocidinio produkto naudojimo paskirtis taip pat nurodyta biocidinio produkto naudojimo instrukcijoje ir jo etiketėje.

➤ **Kokia įstaiga įgaliota išduoti biocidinių produktų autorizacijos dokumentus?**

Biocidinių produktų autorizacijos liudijimus Lietuvos Respublikoje išduoda:

- Vilniaus visuomenės sveikatos centras,
- Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

➤ **Kaip išsiaiškinti, ar įsigytas biocidinis produktas yra autorizuotas?**

Visi Lietuvoje autorizuoti biocidiniai produktai yra užregistruoti biocidinių produktų duomenų bazėse:

<http://195.182.79.198/biocidai/Produktai/Biocidai.aspx>

<http://www.nmvrvi.lt/lt/veterinariniai.biocidiniai.produktai/>

➤ **Kur nurodytas biocidinio produkto autorizacijos galiojimo terminas?**

Biocidinio produkto autorizacijos liudijime nurodyta liudijimo išdavimo data ir data, iki kurios šis liudijimas galioja.

Informaciją apie biocidinio produkto autorizaciją (tame tarpe ir apie liudijimo išdavimo ir galiojimo datas) rasite biocidinių produktų duomenų bazėse:

<http://195.182.79.198/biocidai/Produktai/Biocidai.aspx>

<http://www.nmvrvi.lt/lt/veterinariniai.biocidiniai.produktai/>

➤ **Kokie dokumentai turi būti pateikiami įsigyjant biocidinius produktus?**

Perkant biocidinį produktą kartu su juo turite gauti šiuos dokumentus:

- galiojantį biocidinio produkto autorizacijos liudijimą;
- biocidinio produkto naudojimo instrukciją;
- biocidinio produkto saugos duomenų lapą (SDL).

Pastaba: visi dokumentai turi būti parengti lietuvių kalba.

➤ **Ką reikėtų daryti, kai įsigyjant biocidinius produktus platintojas jų neturi arba vengia prievolės juos pateikti?**

Lietuvoje gali būti naudojami tik pagal reglamentą 528/2012 autorizuoti biocidiniai produktai, turintys galiojančius biocidinio produkto autorizacijos liudijimus.

Jeigu biocidinis produktas neautorizuotas ir/arba nėra jam išduoto galiojančio biocidinio produkto autorizacijos liudijimo, rekomenduojama tokio biocidinio produkto neįsigyti.

➤ **Ar yra oficialus biocidinių produktų gamintojų, platintojų ir importuotojų registras?**

Biocidinių produktų gamintojų, platintojų ir importuotojų oficialaus registro nėra.

➤ **Kokius leidimus, licencijas, kitus specifinius dokumentus privalo turėti biocidinių produktų platintojai, profesionalūs vartotojai?**

Platintojams jokių papildomų licencijų, leidimų, kitų specifinių dokumentų, suteikiančių teisę Lietuvos ūkio subjektams verstis biocidinių produktų platinimu, teisės aktuose nenumatyta.

Biocidinius produktus naudojantiems profesionalioms reikmėms (gamybos procesuose ir produktų saugai užtikrinti) jokių papildomų leidimų, licencijų, susijusių su biocidinių produktų naudojimu, teisės aktai nenumato.

Įmonės, teikiančios kenkėjų kontrolės paslaugas, privalo turėti licenciją šioms paslaugoms (dezinfekcijos, dezinfekcijos, deratizacijos) teikti, nes kenkėjų kontrolės paslaugos priskiriamos licencijuojamai veiklai.

BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ PAKAVIMAS IR ŽENKLINIMAS

Dėl savo sudėties ir poveikio biocidiniai produktai gali kelti riziką profesionaliems vartotojams ir daryti neigiamą poveikį aplinkai. Todėl būtina užtikrinti, kad visos biocidinių produktų talpos būtų saugios, tinkamos biocidiniam produktui laikyti, saugaus tūrio ir dydžio, jų sandarinimo įtaisai, mechanizmai turi būti saugūs ir patikimi. Dozavimo, skirstymo sistemos – aiškios, tikslios, patikimos. Visos biocidinių produktų pakuotės ir talpos turi būti lengvai ir aiškiai identifikuojamos, vartotojui suprantamai ir suvokiamai paženklintos.

➤ Kokios informacijos negali būti biocidinių produktų ženklinimo etiketėse?

Reglamente 528/2012 numatyta, kad biocidinių produktų etiketėse negali būti vartotojus klaidinančios informacijos. Autorizacijos liudijimų turėtojai atsako už etiketėje teikiamos informacijos turinį ir privalo užtikrinti, kad etiketės nebūtų klaidinančios dėl produkto keliamos rizikos žmonių sveikatai, gyvūnų sveikatai ar aplinkai, ar jo efektyvumo, ir jose niekada neturi būti teiginių: „mažos rizikos biocidinis produktas“, „netoksiškas“, „nekenksmingas“, „natūralus“, „nesukeliantis žalos aplinkai“, „nekenkia gyvūnams“ ir panašių teiginių [10].

➤ Kas atsakingas už biocidinių produktų pakuočių ženklinimą?

Autorizacijos liudijimų turėtojai privalo užtikrinti, kad biocidiniai produktai būtų tinkamai suklasifikuoti, supakuoti ir paženklinti, atsižvelgiant į patvirtintą biocidinių produktų savybių santrauką, ypač į pavojingumo ir atsargumo frazes [10].

Reglamente 528/2012 nurodyta, kad labai svarbu, kad biocidinių produktų pakuotės neklaidintų vartotojų. Svarbu, kad per klaidą tokių pakuočių turinys nebūtų palaikytas maistu, gėrimais, kosmetikos gaminiais, netrauktų vaikų dėmesio [10].

➤ Kas ir kaip ženklina apdorotus gaminius?

Gamintojai pagamintus apdorotus gaminius turi ženklinti, kai teigia, kad apdorotas gaminyje pasižymi biocidiniu poveikiu (turi biocidinių savybių), kai gaminiui apdoroti skirtos veikliosios medžiagos patvirtinimo sąlygose nurodoma, kad būtų taikomos specialiosios ženklinimo nuostatos, skirtos apsaugoti visuomenės sveikatą ir aplinką.

Apdorotojo gaminio etiketėje papildomai turi būti nurodyta ši informacija:

- teiginys, kad apdorotojo gaminio sudėtyje yra biocidinių produktų;
- biocidinės savybės (pagrįstais atvejais), kurios priskiriamos apdorotam gaminiui;
- visų veikliųjų medžiagų, esančių biocidiniuose produktuose, pavadinimai;

- visų biocidiniuose produktuose esančių nanomedžiagų pavadinimai, skliaustuose nurodant žodį „nano“;
- visos būtinos naudojimo instrukcijos, įskaitant atsargumo priemones, kurių būtina imtis dėl biocidinių produktų, kuriais apdorotas gaminy buvo apdorotas ar kurių yra jų sudėtyje [10].

Etiketė turi būti aiškiai matoma, lengvai perskaitoma ir pakankamai patvari. Ženklavimo informacija gali būti spausdinama ant pakuotės, naudojimo instrukcijoje ar garantijos dokumentuose. Ženklavimo informacija turi būti pateikiama lietuvių kalba.

Apdorotų gaminių pavyzdžiai: antimikrobinėmis medžiagomis impregnuoti audiniai, repilentaais apdoroti langų tinklai, konservantais apdorotoji mediena ir kiti.

Pastaba: apdorotieji gaminiai, kurių paskirtyje kaip pagrindinė išskiriama biocidinė funkcija, priskiriami biocidiniams produktams.

➤ **Kokiomis etiketėmis turi būti paženklinami biocidiniai produktai?**

Visi biocidiniai produktai turi būti paženklinami atspariomis išorės poveikiui, iki pat naudojimo pabaigos ant pakuotės išliekančiomis etiketėmis. Etiketės informacija turi būti parengta aiškiai ir suprantama lietuvių kalba, nurodytos pavojaus piktogramos, signaliniai žodžiai, kiti privalomi duomenys.

Biocidiniai produktai pagaminti po 2015 m. birželio 1 d. turi būti paženklinami etiketėmis, atitinkančiomis CLP reikalavimus. Tačiau, jeigu produktas buvo pagamintas ir pateiktas rinkai iki 2015 m. birželio 1 d., jis gali būti parduodamas ir naudojamas iki 2017 m. birželio 1 d.

➤ **Kokia informacija turi būti nurodyta ant biocidinio produkto etiketės?**

Etiketėje turi būti aiškiai ir neištrinamai pateikta ši informacija:

- a) kiekvienos veikliosios medžiagos tapatumas ir jos koncentracija metriniais vienetais;
- b) produkto sudėtyje esančios nano medžiagos, jeigu jų yra, ir konkreti susijusi rizika, o po kiekvienos nuorodos į nano medžiagas skliausteliuose pateikiamas žodis „nano“;
- c) autorizacijos liudijimo numeris, kurį biocidiniam produktui suteikė kompetentinga institucija arba Komisija;
- d) autorizacijos liudijimo turėtojo pavadinimas (arba vardas ir pavardė) ir adresas;
- e) formuliacijos tipas;
- f) naudojimo paskirtis, kuriai autorizuojamas biocidinis produktas;

- g) naudojimo instrukcija, naudojimo dažnis ir dozės metriniais vienetais (taip, kad būtų suprantama ir suvokiama vartotojui) kiekvienai autorizacijos liudijime numatyta paskirčiai;
- h) išsami informacija apie galimą tiesioginį arba netiesioginį neigiamą šalutinį poveikį ir pirmosios pagalbos priemones;
- i) jei pridedamas informacinis lapelis, pateikiamas užrašas „Prieš naudodami perskaitykite pridėtą instrukciją“ ir, kai taikoma, pažeidžiamų asmenų grupėms skirti įspėjimai;
- j) biocidinio produkto ir jo pakuotės saugaus šalinimo instrukcijos, įskaitant atitinkamais atvejais draudimą pakartotinai naudoti pakuotę;
- k) siuntos numeris arba žyma ir galiojimo laikas įprastomis laikymo sąlygomis;
- l) kai taikoma, laikotarpis, kurio reikia, kad pasireikštų biocidinis poveikis, laiko, kuris turi praeiti tarp biocidinio produkto panaudojimų arba nuo apdorojimo biocidiniu produktu iki produkto panaudojimo, arba iki kito žmonių ar gyvūnų patekimo į vietą, kurioje buvo panaudotas biocidinis produktas, intervalas, įskaitant išsamią informaciją apie nukenksminimo būdus ir priemones bei būtino apdorotų vietų vėdinimo trukmę; išsami informacija apie tinkamą įrangos valymą; išsami informacija apie atsargumo priemones naudojant ir vežant produktą;
- m) kai taikoma – vartotojų, kuriems leidžiama naudoti biocidinį produktą, kategorijos;
- n) kai taikoma – informacija apie bet kokių konkretų pavojų aplinkai, ypač susijusių su nekontroliuojamų organizmų apsauga ir vandens užteršimo prevencija;
- o) biocidiniai produktai, kuriuose yra mikroorganizmų, ženklinami pagal Direktyvos 2000/54/EB reikalavimus.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, jei tai būtina dėl biocidinio produkto dydžio ar funkcinės paskirties, e, g, h, j, k, l ir n punktuose nurodyta informacija gali būti pateikiama ant pakuotės arba pridedamame informaciniame lapelyje, kuris yra pakuotės sudėtinė dalis [10].

➤ **Ar profesionalūs vartotojai biocidinio produkto naudojimo vietoje gali savarankiškai perkelti biocidinius produktus iš originalios gamintojo pakuotės į kitą pakuotę?**

Visos profesionaliems vartotojams skirtos cheminės medžiagos ir mišiniai turi būti teikiami supakuoti ir paženklininti pagal CLP reikalavimus. Tais atvejais, kai biocidinis produktas, judėdamas tiekimo grandine, yra perkeliamas iš originalios gamintojo pakuotės į kitokią, naujai pakuotei reikia naujų ženklinimo elementų (pvz., pasikeitė talpa, pasikeitė

pagaminimo data, pasikeitė galiojimo terminas, kt.). Biocidinį produktą perkėlus iš originalios gamintojo pakuotės į kitokią, naujoje talpoje esantis produktas privalo būti paženklintas etikete pagal CLP reglamento reikalavimus.

Biocidinį produktą perkeliant iš vienos pakuotės į kitą, keičiasi ir ženklavimo elementai (tie, kurie skiriasi nuo originalios etiketės). Biocidinio produkto perkėlėjas naujoje etiketėje, be kitos informacijos, turi nurodyti ir savo pavadinimą bei kontaktinę informaciją arba save įvardyti kaip tiekėją, nes dabar jis turi prisiimti atsakomybę už biocidinio produkto naują pakavimą ir ženklimą.

BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ NAUDOJIMAS

Besivystant pramonei naudojama vis daugiau cheminių medžiagų, įskaitant ir biocidinius produktus. Biocidiniai produktai naudojami medžio apdirbimo, farmacijos, maisto gamybos, pašarų gamybos, kosmetikos, ploviklių ir kitose pramonės šakose. Šios medžiagos naudojamos gamybiniuose procesuose bei produktų saugai užtikrinti, taip pat profesionalioms kenksmingumo pašalinimo paslaugoms teikti. Pramonėje biocidiniai produktai plačiai naudojami gamybinių procesų saugai užtikrinti, tai yra jie naudojami rankų higieninei antiseptikai, dirbant „švarioje“ aplinkoje (pvz., farmacijos ar maisto, pašarų, kosmetikos gamybos sektoriuose). Tam, kad užtikrintų švarias sąlygas, biocidiniai produktai naudojami paviršių ir aplinkos daiktų dezinfekcijai atlikti. Jie taip pat intensyviai naudojami pašarų laikymo, gyvulininkystei skirtų patalpų, įrenginių, vandens sistemų, ventiliacijos sistemų ir kitų svarbių gamybinių objektų dezinfekcijai.

Be kitų paskirčių, biocidiniai produktai naudojami ir produktų saugai užtikrinti, pvz., medienos, nendrinių stogų impregnavimui.

Jie taip pat naudojami teikiant profesionalias kenksmingumo pašalinimo paslaugas (graužikų, nariuotakojų, skraidančių, ropojančių ir kitų vabzdžių kontrolei). Užkrečiamų ligų židiniuose kenksmingumo pašalinimui, atliekant daiktų, aplinkos, paviršių dezinfekciją, naudojami biocidiniai produktai.

Šiose ir panašiose veiklose su biocidiniais produktais dirbantys ir juos naudojantys asmenys priskiriami profesionalių vartotojų grupei.

Profesionalus biocidinių produktų vartotojas (naudotojas) – asmuo, kuris naudoja biocidinius produktus savo profesinėje veikloje atlikdamas darbinės operacijas.

Profesionalūs vartotojai savo veikloje biocidinius produktus naudoja:

- ❖ gamybos procesuose;
- ❖ produktų saugai užtikrinti;
- ❖ *in situ*;
- ❖ teikiant profesionalias kenksmingumo pašalinimo paslaugas.

Profesionalūs vartotojai gamybos procesuose biocidinius produktus gali naudoti aplinkos ir daiktų, įrenginių, inventoriaus paviršių, sistemų (vandens tiekimo, oro padavimo) dezinfekcijai, rankų antiseptikai, gyvūnų kontrolei ir apsaugai, samanų, kerpių, dumblių kontrolei, moliuskų kontrolei ir kitiems specifiniams tikslams.

Produktų saugai užtikrinti biocidiniai produktai gali būti naudojami, pavyzdžiui, medienai, plastikams, tekstilei ir kitoms medžiagoms impregnuoti, kosmetikos, pašarų, dažų, klijų,

impregnantų, maisto gaminių saugai užtikrinti.

Teikiantys profesionalias kenksmingumo pašalinimo paslaugas savo veikloje daugiausia naudoja dezinfekantus, algicidus, rodenticidus, insekticidus ir akaricidus.

In situ (biocidiniai produktai gaminami naudojimo vietoje) gali būti naudojami aplinkos ir daiktų paviršių dezinfekcijai, vandens ir oro dezinfekcijai, gaminių saugai užtikrinti.

➤ **Kokius biocidinius produktus profesionalūs vartotojai gali naudoti veiklos, gamybos procesuose ir produktų saugai užtikrinti?**

Profesionalūs vartotojai savo veikloje gali naudoti biocidinius produktus, autorizuotus pagal reglamento 528/2012 reikalavimus. Biocidinius produktus būtina naudoti vadovaujantis biocidinio produkto autorizacijos liudijime, naudojimo instrukcijoje, etiketėje, saugos duomenų lape (SDL) pateiktais nurodymais.

➤ **Kokius biocidinius produktus galima naudoti teikiant profesionalias kenksmingumo pašalinimo paslaugas?**

Profesionalūs vartotojai savo veikloje gali naudoti biocidinius produktus, autorizuotus pagal reglamento 528/2012 reikalavimus. Biocidinius produktus būtina naudoti vadovaujantis biocidinio produkto autorizacijos liudijime, naudojimo instrukcijoje, etiketėje, saugos duomenų lape (SDL) pateiktais nurodymais.

Savo veikloje ūkio subjektai, teikiantys profesionalias kenksmingumo pašalinimo paslaugas, taip pat turi vadovautis HN 90:2011 „Dezinfekcijos, dezinsekcijos ir deratizacijos bendrieji saugos reikalavimai“ ir kitų susijusių teisės aktų nuostatomis.

➤ **Ar gali profesionalus biocidinio produkto vartotojas pakeisti arba praplėsti produkto autorizacijos dokumentuose nurodytą paskirtį?**

Ne, negali. Profesionalūs biocidinio produkto vartotojai savo iniciatyva pakeisti, praplėsti biocidinio produkto paskirties ir naudojimo sąlygų negali. Biocidiniai produktai turi būti naudojami tik pagal paskirtį, nurodytą jų autorizacijos liudijime ir naudojimo instrukcijoje.

Būtina atkreipti dėmesį, kokiems objektams dezinfekuoti skirtas konkretus biocidinis produktas. Ar nurodyti apribojimai naudojimo būdui (pvz., negalima merkti, nerekomenduojama purkšti, kiti). Ar yra apribojimų, papildomų atsargumo priemonių dėl biocidinio produkto kontakto su maistu, pašarais, žmogaus oda besiliečiančiais paviršiais. Ar yra papildomų apribojimų dezinfekuojamų objektų paviršių medžiagiškumui (pvz., nedezinfekuoti aliuminio, vario paviršių).

- **Ar profesionalūs vartotojai, kurie naudoja biocidinius produktus veiklos, gamybos proceso ir produkto saugai užtikrinti, savo nuožiūra gali keisti biocidinio produkto naudojimo instrukcijoje nurodytas naudojimo sąlygas (koncentracijas, kontakto laikus)?**

Svarbu žinoti, kad biocidiniai produktai turi būti naudojami saugiai naudotojui, produktui, teikiamai paslaugai ir aplinkai. Biocidiniai produktai turi būti naudojami tik pagal autorizacijos dokumentuose nurodytą paskirtį ir sąlygas.

Jei naudojant biocidinius produktus nesilaikoma nurodymų saugai ir naudojimui, yra didelė incidentų ir nepageidaujamų įvykių rizika.

Pastaba: norint naudoti produktą ne pagal biocidinio produkto autorizacijos liudijime nurodytas sąlygas, reikėti prašyti leidimo dėl specialiųjų autorizacijos sąlygų pakeitimo.

Biocidinių produktų gamyba in situ

In situ laikomas gamybiniu procesu, kuris reikalauja papildomų žinių, įgūdžių, įrangos, specialiai įrengtų patalpų, gamybinių procesų aprašų, gamybinių procesų ir produktų nuolatinės ir periodinės kontrolės.

Ūkio subjektas, gaminantis biocidinius produktus *in situ*, atsako:

- už pagaminto biocidinio produkto saugą;
- už pagaminto biocidinio produkto poveikio efektyvumą (įskaitant mikrobiologinius tyrimus);
- už pagaminto biocidinio produkto fizikinius ir cheminius parametrus, nurodytus autorizacijos dokumentuose;
- už veikliųjų medžiagų ir kitų ingredientų, naudojamų biocidinio produkto gamybai, SDL ir specifikacijas;
- už įrašus apie visas atliktas gamybos operacijas;
- už vidaus kokybės kontrolės rezultatus;
- už pagamintų biocidinių produktų gamybos partijos identifikavimą;
- už pagamintų biocidinių produktų partijų pavyzdžių laikymą;
- už pagamintų biocidinių produktų fasavimą, pakavimą ir ženklinimą bei kitus, su gamybos proceso sauga susijusius veiksmus, įrašus, dokumentaciją.

Apdoroti gaminiai

Gaminant gaminius ir apdorojant juos biocidiniais produktais, naudojami biocidiniai produktai turi būti autorizuoti pagal reglamentą 528/2012. Veikliosios medžiagos, kurios naudojamos gaminiams apdoroti, turi būti skirtos šiam tikslui ir patvirtintos Europos Sąjungoje. Visų gamybos procesuose panaudotų cheminių medžiagų ir mišinių (įskaitant biocidinius produktus) dokumentai ir įrašai turi būti saugomi įmonėje.

SAUGUS BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ NAUDOJIMAS

Biocidinius produktus naudojantys darbuotojai turi būti susipažinę su autorizacijos liudijimuose ar leidimuose nustatytais specialiosiomis darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos sąlygomis ir saugos duomenų lapuose (SDL) nurodyta informacija ir reikalavimais; mokėti saugiai dirbti su naudojamais biocidiniais produktais pagal jų dokumentuose nurodytą paskirtį; suprasti ženklavimo elementų ir piktogramų reikšmes. Taip pat darbuotojai turi būti pasitikrinę sveikatą.

Darbuotojai, kurie dirba galimos profesinės rizikos sąlygomis, turi išklausti privalomojo higienos įgūdžių programą ir turėti tai įrodantį pažymėjimą.

Dirbančiųjų su biocidiniais produktais darbo vietose periodiškai turi būti atliekamas profesinės rizikos vertinimas.

Laikant ir sandėliuojant

Biocidinių produktų laikymas ir laikymo sąlygos gali turėti įtakos produkto kokybei. Net ir tinkamo galiojimo termino, tačiau saugomas nesilaikant gamintojo rekomendacijų, biocidinis produktas gali prarasti savo savybes ir tapti nesaugiu.

- ❖ Laikykite dezinfekcinius produktus ir jų priedus vadovaudamiesi gamintojo nurodymais, pateiktais pakuotės etiketėje.
- ❖ Visos biocidinių produktų talpos turi būti lengvai ir aiškiai identifikuojamos. Ant pakuotės turi būti: produkto pavadinimas, paskirtis, galiojimo data, pavojaus piktogramos ir signaliniai žodžiai, kiti būtini duomenys.

Piktogramų reikšmes galite rasti Aplinkos apsaugos agentūros tinklalapyje www.gamta.lt, skyriuje „Cheminės medžiagos“ → „Klasifikavimas Ženklinimas Pakavimas (CLP)“ → „Cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimas“.

- ❖ Nekeiskite originalių biocidinių produktų talpų. Neperpilstykite (nefasuokite) turinio iš originalių į kitokias talpas.
- ❖ Laikykite biocidinius produktus originaliose, gamintojo tinkamai paženklintuose talpose.
- ❖ Nelaikykite biocidinių produktų maisto produktų pakuotėse, neženklintose arba klaidinančiose talpose.
- ❖ Sandėliuojant biocidinius produktus didelėse talpose (statinėse, konteineriuose), rekomenduojama sandėliavimo vietoje turėti absorbuojančių medžiagų (smėlio, absorbuojančių granulių ar kt.) ir darbo priemonių (šluotų, kastuvų), skirtų išsiliejusiems biocidiniams produktams surinkti.

Laikant biocidinius produktus būtina vadovautis gamintojo rekomendacijomis, kurios nurodytos produkto etiketėje, naudojimo instrukcijoje, saugos duomenų lape (SDL).

Prieš naudojant

- ❖ Visuomet perskaitykite ir susipažinkite su etiketės, SDL ir naudojimo instrukcijos informacija.
- ❖ Ypatingą dėmesį atkreipkite į rekomendacijas produkto dozavimui, tirpalų ruošimui, naudojimo būdui.
- ❖ Naudokite instrukcijoje ir/arba etiketėje rekomenduojamas asmens apsaugos priemonės.
- ❖ Susipažinkite su saugaus darbo su cheminėmis medžiagomis taisyklėmis.
- ❖ Jei reikia (dirbantiems galimos profesinės rizikos sąlygomis), išklauskite privalomųjų higienos įgūdžių mokymų programą.

Naudojant

- ❖ Naudokite tik gamintojo nurodytas darbinių tirpalų koncentracijas, laikykitės gamintojo nurodyto kontakto laiko.
- ❖ Ruošiant darbinius tirpalus griežtai laikykitės naudojimo instrukcijoje nurodytų rekomendacijų tirpalų gamybai.
- ❖ Valant biocidiniais produktais ar purškiant juos ant paviršių, neviršykite kiekio.
- ❖ Atlikus dezinfekciją ir išlaikius naudojimo instrukcijoje nurodytą kontakto laiką, esant poreikiui ar reikalavimui, dezinfekuotus objektus ir paviršius švariai nuplaukite vandeniu.
- ❖ Nemaišykite biocidinių produktų su kitais cheminiais mišiniais (įskaitant ploviklius, valiklius).

Šalinant

- ❖ Pagal galimybes sunaudokite visą biocidinio produkto talpos turinį.
- ❖ Neišpilkite biocidinių produktų likučių į kanalizaciją/nuotekas.
- ❖ Šalinkite pasibaigusio galiojimo biocidinius produktus pagal SDL ir teisės aktuose nustatytus reikalavimus.
- ❖ Tuščias biocidinių produktų pakuotes šalinkite pagal SDL ir Atliekų tvarkymo taisykles ir kituose teisės aktuose nustatytus reikalavimus.

Biocidinio produkto poveikio prevencija ir asmens apsaugos priemonės

Biocidiniai produktai dažniausiai būna pavojingi dėl jų keliamos rizikos žmogui ir aplinkai. Jų gamintojai etiketėse ir lydimuosiuose dokumentuose pateikia informaciją apie galimą pavojų. Ši informacija pateikiama piktogramų ir/ar teksto forma. Profesionalūs vartotojai privalo žinoti, kaip saugiai dirbti su biocidiniais produktais ir kaip valdyti riziką, susijusią su jų naudojimu, žinoti kada, kaip ir kokias asmeninės apsaugos ir kitas saugos priemones pasirinkti ir naudoti. Būtina užtikrinti, kad darbo vietas, kuriose naudojami biocidiniai produktai, būtų tinkamai įrengtos (įskaitant ventiliacijos, vandens tiekimo, dozavimo ir matavimo sistemas), kad dirbantieji laiku ir nuolatos naudotų asmens apsaugos priemones, atitinkančias darbo pobūdį ir sąlygas. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas darbuotojų mokymams, suteikiant jiems informaciją apie riziką, jos valdymo būdus ir priemones, galimas pasekmes aplinkai, sveikatai ir gaminamiems produktams bei teikiamoms paslaugoms.

➤ Kur pateikta informacija apie pavojus, susijusius su biocidiniu produktu?

Visi galimi biocidinio produkto keliami fiziniai pavojai, pavojai žmonių sveikatai ir aplinkai, išpėjamoji informacija (piktogramos, signaliniai žodžiai, pavojingumo frazės, atsargumo frazės) nurodyti šiuose biocidinių produktų dokumentuose: naudojimo instrukcijoje, etiketėje, SDL (saugos duomenų lape).

SDL 8 skirsnyje „Poveikio prevencija/asmens apsauga“ detaliai nurodytos biocidinio produkto gamintojo konkrečiam gaminiui numatytos prevencijos ir asmens apsaugos priemonės.

Pastaba: asmens apsaugos ir kolektyvinės saugos priemonės gamintojas nustato ir pateikia dokumentuose, atsižvelgdamas į biocidinio produkto agregatinę būseną, naudojimo būdą (smulkioji dispersija, purškimas, mirkymas, šluostymas, kt.), kitus pavojui įtakos turinčius faktorius. Dėl šių priežasčių profesionalūs vartotojai negali savavališkai, nesuderinę su biocidinio produkto gamintoju, keisti, modifikuoti, interpretuoti gamintojo nurodymų.

➤ Kokias kolektyvines ir/arba asmens apsaugos priemones reikia rinktis naudojant biocidinius produktus?

Profesionalūs biocidinių produktų vartotojai turi nustatyti ir taikyti atitinkamas ir efektyvias priemones, kuriomis būtų kontroliuojama potenciali rizika. Šios priemonės yra nurodytos SDL.

Visos būtinosios kolektyvinės ir asmens apsaugos priemonės nurodytos biocidinio

produkto saugos duomenų lapo (SDL) 8 skirsnyje.

Pasirenkant asmens apsaugos priemones turi būti laikomasi SDL nuorodų.

Renkantis apsaugines pirštines būtina atkreipti dėmesį į jų medžiagiškumą (nitrilinės, lateksinės, guminės, kitos), paskirtį (skirtos darbui su cheminėmis medžiagomis, tokiomis kaip chloro, acetono, fenolių junginiai, skirtos darbui šaltyje, kitos paskirtys), rizikos kategoriją, papildomas gamintojo nurodytas sąlygas.

Įrengiant darbo vietą privalu laikytis SDL nurodymų dėl darbo aplinkos.

Pavyzdys: „negalima dirbti ankštoje patalpoje be tinkamos ventiliacijos“, „darbo vietoje turi būti akių plovimo skystis“, „darbo vietoje turi būti rankų higienos priemonės“, kita.

Pirmosios pagalbos priemonės dirbant su biocidiniais produktais

Biocidinio produkto gamintojo numatytos pirmosios pagalbos priemonės ir būdai, įvykus incidentui ar nelaimingam atsitikimui, aprašyti SDL 4 skirsnyje „Pirmosios pagalbos priemonės“.

Pastaba: suteikus pirmąją pagalbą, kreiptis į gydytojus.

Apsinuodijus

Apsinuodijus biocidiniais produktais būtina kreiptis į

Apsinuodijimų informacijos biurą

tel. + 370 5 236 20 52 arba + 370 687 53378

www.apsinuodijau.lt

SVARBU!!!

Tam, kad gautumėte veiksmingą patarimą, turite pateikti šią informaciją:

- ❖ **Kas apsinuodijo** – suaugęs ar vaikas (reikalinga informacija apie apsinuodijusio žmogaus amžių ir svorį).
- ❖ **Kaip tai atsitiko** – koku būdu ir aplinkybėmis buvo apsinuodyta.
- ❖ **Kada tai atsitiko.**
- ❖ **Kokia medžiaga ir koks kiekis** – siekiant kuo tiksliau apibūdinti pačią medžiagą, perskaitykite informaciją apie veikliąją medžiagą, kuri nurodyta ant pakuotės etiketės, saugos duomenų lape (SDL).
- ❖ **Ar yra sunkinančių aplinkybių** – sveikatos būklės surikimai, ligos, nėštumas, kt.

- **Ar būtina vykdyti incidentų ir nelaimingų atsitikimų, susijusių su biocidinių produktų gabenimu, laikymu, naudojimu registraciją?**

Taip, būtina. Visi incidentai ir nelaimingi atsitikimai turi būti registruojami įstaigoje.

PROFESIONALIŲ BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ VARTOTOJŲ ĮSIPAREIGOJIMAI

Biocidinius produktus naudojantys profesionalūs vartotojai yra **tiesioginiai dalyviai**. REACH reglamente naudojamas toks sąvokos „Tiesioginiai dalyviai“ apibrėžimas – visi gamintojai ir (arba) importuotojai, ir (arba) tolesni naudotojai tiesioginio grandinėje.

Tad vadovaujantis REACH, profesionalių biocidinių produktų vartotojų įsipareigojimai priklauso nuo jų vaidmens vykdant veiklą, susijusią su tam tikromis cheminėmis medžiagomis, preparatais, gaminiais (įskaitant biocidinius produktus).

Pagrindiniai ir esminiai biocidinių produktų profesionalių vartotojų įsipareigojimai:

- ❖ naudoti tik pagal reglamentą 528/2012 autorizuotus biocidinius produktus;
- ❖ biocidinius produktus naudoti tik laikantis autorizacijos liudijime nustatytų autorizacijos sąlygų (naudoti tik pagal paskirtį, kaip numatyta produkto tipe; naudojimu kontroliuojami numatyti organizmai; laikytis naudojimo instrukcijos dėl dozavimo, paskirties ir kt.);
- ❖ biocidinius produktus naudoti pagal ženklinimo ir pakavimo reikalavimus, nurodytus produkto etiketėje (parengtoje pagal CLP) ir naudojimo instrukcijoje;
- ❖ biocidinius produktus naudoti saugiai, laikantis SDL (saugos duomenų lapų) nurodytų reikalavimų;
- ❖ teikiant kenksmingumo pašalinimo paslaugas, išmanyti ir suvokti galimą riziką, susijusią su paslaugos gavėjo veiklos ypatumais ir imtis visų galimų priemonių šiai rizikai valdyti (pavyzdys: atliekant kenksmingumo pašalinimą kosmetikos gamybos įmonėje, privaloma užtikrinti, kad teikiant paslaugą biocidiniai produktai nepatektų ant gaminamų kosmetikos gaminių, žaliavų).

Ūkio subjektų, kurie naudoja biocidus produkto saugai užtikrinti, įsipareigojimai:

- ❖ apdorotų gaminių gamyboje turi būti naudojamos leistinos veikliosios medžiagos, kurios šiam tikslui buvo patvirtintos Europos Sąjungoje ir/arba biocidiniai produktai, autorizuoti pagal reglamentą 528/2012;
- ❖ tinkamai ženklinti apdorotus gaminius;
- ❖ naudojamo biocidinio produkto tipas turi būti aprobuotas tokiam gaminiui.

Gaminant biocidinius produktus *in situ* būtina vykdyti visus biocidinių produktų gamintojams skirtus įsipareigojimus (įskaitant gaminamų produktų, saugos ir atitikties užtikrinimą, kokybės kontrolę, įrašų apie gamybinius procesus atlikimą, gamybinių partijų

identifikavimą, pavyzdžių laikymą, pakavimą, fasavimą, ženklimą, dokumentacijos laikymą).

TVARUS BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ NAUDOJIMAS

Biocidiniai produktai turi būti naudojami tik tuomet, kai tai išties būtina, jų naudojimas turi būti tikslinis.

Tvariu biocidinių produktų naudojimu siekiama užtikrinti racionalų ir tinkamą jų naudojimą. Tvaraus biocidinių produktų naudojimo tikslas – sumažinti galimą žalingą biocidinių produktų poveikį žmonių sveikatai ir keliamas grėsmes aplinkai. Svarbu užtikrinti biocidinių produktų tikslinį ir tinkamą naudojimą gamybos procesuose ir atliekant kenksmingumo pašalinimo paslaugas.

Vartotojai skatinami biocidinius produktus naudoti tik pagal numatytąją paskirtį, vadovaujantis gamintojo nurodymais dėl jų tinkamo, savalaikio panaudojimo.

Pasirenkant biocidinius produktus, prioritetas turi būti skiriamas mažesnę riziką žmonių sveikatai ir aplinkai keliantiems biocidiniams produktams, tačiau neprieštaraujant teisės aktuose keliamiems reikalavimams. Taip pat svarbu pasirinkti tokius biocidinius produktus, kuriuos naudojant gamybiniuose procesuose ar produktų saugai užtikrinti nebūtų padaryta žala pačiam gaminiui.

Reglamente 528/2012 nurodyta, kad labai svarbu užtikrinti, kad naudojami pagal numatytą paskirtį biocidiniai produktai būtų pakankamai efektyvūs ir nedarytų nepriimtino poveikio kontroliuojamiems organizmams, pvz., nedidintų jų atsparumo, o stuburiniams gyvūnams nesukeltų nereikalingų kančių ir skausmo. Be to, atsižvelgiant į turimas mokslines ir technines žinias, jie neturi daryti jokio nepriimtino poveikio žmonių sveikatai, gyvūnų sveikatai ar aplinkai [10].

Turėtų būti naudojami mažesnę riziką žmonėms, gyvūnams ir aplinkai keliantys biocidiniai produktai, kai jie laikomi veiksminga priemone, o biocidiniai produktai, kurių paskirtis – sukelti žalą ar mirtį gyvūnams, gebantiems patirti skausmą ar kančias, ar tokius gyvūnus sunaikinti, turėtų būti naudojami tik kaip paskutinė priemonė [10].

Įgyvendinant reglamentą 528/2012, prisidedama prie tvaraus biocidinių produktų naudojimo. Profesionalūs vartotojai skatinami imtis papildomų priemonių, kuriomis siekiama sumažinti biocidinių produktų keliamą riziką žmonių sveikatai, gyvūnų sveikatai ir aplinkai [10].

Skatinamos tvaraus biocidinių produktų naudojimo priemonės teikiamų paslaugų saugai užtikrinti:

- ❖ geriausios praktikos skatinimas kaip būdas, kiek įmanoma sumažinti biocidinių produktų naudojimą;
- ❖ biocidinių produktų naudojimo stebėsenos metodai;
- ❖ integruotosios kenkėjų kontrolės principų numatymas ir taikymas;
- ❖ biocidinių produktų naudojimo tam tikrose vietose, pvz., mokyklose, darbovietėse, vaikų darželiuose, viešosiose vietose, pagyvenusių žmonių priežiūros centruose ar netoli paviršinio ar požeminio vandens, keliama rizika ir svarstoma, ar reikia imtis papildomų priemonių tokiai rizikai pašalinti [10];
- ❖ geresnės, efektyvesnės, atitinkančios mokslo pažangos pasiekimus, įrangos naudojimas;
- ❖ darbuotojų, naudojančių biocidinius produktus, mokymų organizavimas;
- ❖ efektyvus ir savalaikis incidentų ir nepageidaujamų įvykių, susijusių su biocidinių produktų naudojimu ir paslaugos teikimu, valdymas.

Profesionalūs vartotojai turi imtis visų įmanomų priemonių siekdami užtikrinti saugų ir tvarų biocidinių produktų naudojimą.

Kai įmanoma, keisti biocidinius produktus mažiau pavojingais, prioritetus teikti alternatyvioms (įskaitant ir nechemines) priemonėms ir būdams, paremtiems mokslo ir technikos progreso pasiekimais.

Alternatyviosiomis cheminėmis priemonėmis galėtų būti: periodinis savalaikis patalpų ir aplinkos paviršių valymas, ventiliacijos ir oro pasikeitimo patalpose srautų reguliavimas, gamybinių procesų srautų ir eiliškumo reguliavimas (pavyzdžiui, apdoroto ir neapdoroto maisto srautai), gamybinių procesų automatizavimas (išvengiant dirbančiųjų kontakto su gaminiais), terminis gaminių apdorojimas, kriotechnologijų naudojimas, kiti metodai ir būdai.

Pavyzdžiui, teikiant kenkėjų kontrolės paslaugas, renkantis poveikio priemones, pirmenybę rekomenduojama teikti necheminiams būdams, tokiems kaip baidymo įrenginiai, gaudyklės, kitos.

BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ DOKUMENTŲ VALDYMAS

Labai svarbu, kad biocidinis produktas būtų naudojamas saugiai ir pagal paskirtį. Visos darbo vietoje esančios biocidinių produktų talpos turi būti paženklintos etiketėmis. Prie biocidinio produkto turi būti naudojimo instrukcija (arba ši informacija pateikiama ant etiketės ir/arba papildomo informacinio lapelio) ir saugos duomenų lapas (SDL).

Įmonė, kuri naudoja biocidinius produktus veiklos ir gaminamų produktų saugai užtikrinti, taip pat turi turėti ir saugoti biocidinio produkto autorizacijos liudijimą, gamybos partijos ir kitus kokybinius sertifikatus pagal įmonės nustatytą dokumentų valdymo tvarką.

Pastaba: visi biocidinio produkto saugą įrodantys dokumentai turi būti parengti lietuvių kalba.

➤ Kokie gali būti autorizacijos dokumentai?

Autorizacijos liudijimas – nacionalinis autorizacijos liudijimas, Sąjungos autorizacijos liudijimas arba autorizacijos liudijimas reglamento 528/2012 26 straipsnio prasme [10].

Nacionalinis autorizacijos liudijimas – administracinis dokumentas, kuriuo valstybės narės kompetentinga institucija suteikia teisę savo teritorijoje arba tam tikroje jos dalyje tiekti į rinką ir naudoti biocidinį produktą arba biocidinių produktų grupę [10].

Sąjungos autorizacijos liudijimas – administracinis dokumentas, kuriuo Komisija suteikia teisę Sąjungos teritorijoje arba tam tikroje jos dalyje tiekti į rinką ir naudoti biocidinį produktą arba biocidinių produktų grupę [10].

PAGALBA VYKDANT REGLAMENTO 528/2012 REIKALAVIMUS

Reglamente 528/2012 nustatyta, kad siekdamas padėti įvykdyti šio reglamento reikalavimus valstybės narės turėtų teikti konsultacijas, pavyzdžiui, per įsteigtas pagalbos tarnybas. Valstybės narės paskiria kompetentingą instituciją ar institucijas, atsakingas už šio reglamento taikymą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu „Dėl 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo įgyvendinimo“ Sveikatos apsaugos ministerija paskirta reglamento Nr. 528/2012 įgyvendinimą koordinuojančia kompetentinga institucija.

Vilniaus visuomenės sveikatos centras paskirtas Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija vykdyti reglamente 528/2012 nacionalinėms kompetentingoms institucijoms nustatytas užduotis.

Vilniaus visuomenės sveikatos centrui taip pat pavesta:

- bendradarbiaujant su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, atlikti nacionalinės pagalbos tarnybos, konsultuojančios pareiškėjus, biocidinių produktų gamintojus, importuotojus, tolesnius naudotojus ir kitus suinteresuotus asmenis atitinkamos jų atsakomybės, įpareigojimų ir teisių pagal reglamentą 528/2012 klausimais, funkcijas;
- teikti visuomenei informaciją apie biocidinių produktų naudą, su jais susijusią riziką ir būdus, kaip kuo mažiau jų naudoti;
- registruoti ir skelbti priimtus sprendimus dėl biocidinių produktų autorizacijos (išduoti autorizacijos liudijimai, atsisakymai išduoti autorizacijos liudijimą, autorizacijos liudijimų pakeitimai, autorizacijos liudijimų galiojimo pratęsimai, autorizacijos liudijimų galiojimo panaikinimai, išduoti lygiagrečios prekybos leidimai, atsisakymai išduoti lygiagrečios prekybos leidimą, panaikinti lygiagrečios prekybos leidimai) Biocidinių produktų registre ir atnaujinti registruotą ir skelbtą informaciją, atsižvelgiant į atitinkamus pakeitimus ir atlikti kitas numatytas veiklas.

➤ **Kur ieškoti papildomos pagalbos ir informacijos, susijusios su reglamento 528/2012 reikalavimų įgyvendinimu?**

Biocidinių produktų reglamento įgyvendinimo pagalbos tarnyba

<http://vilniausvsc.sam.lt/biocidiniu-produktu-pagalbos-tarnyba/>

Nacionalinė REACH-CLP pagalbos tarnyba

<http://www.gamta.lt>

Skyrius „Cheminės medžiagos“ → „REACH-CLP pagalbos tarnyba“.

Europos cheminių medžiagų agentūros (ECHA) pagalbos tarnyba

<http://echa.europa.eu/support/helpdesks>

Pagrindinis Europos cheminių medžiagų agentūros (ECHA) interneto puslapis

<http://echa.europa.eu/>

BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ REKLAMA

Biocidinių produktų reklama turi būti aiški ir nedviprasmiška. Vartotojas jam suprantama kalba turi būti informuojamas apie produkto (mišinio) biocidinę paskirtį, jo savybes.

➤ **Kas yra biocidinių produktų reklama?**

Reklama – tai biocidinių produktų pardavimo ar naudojimo skatinimas spausdintinėmis, elektroninėmis ar kitomis visuomenės informavimo priemonėmis [10].

➤ **Kokia informacija turi būti nurodyta biocidinių produktų reklamoje?**

Siekiant skaidrumo ir aiškumo biocidinių produktų rinkoje, visų biocidinių produktų reklaminiuose skelbimuose turi būti sakiniai „Biocidinius produktus naudokite saugiai. Prieš naudodami visuomet perskaitykite etiketę ir informaciją apie produktą“. Šie sakiniai turi aiškiai išsiskirti iš viso reklaminio teksto ir būti įskaitomi.

Reklamuotojai privalomuose sakiniuose žodį „biocidiniai produktai“ gali pakeisti aiškiomis nuorodomis į reklamuojamo produkto tipą [10].

Pavyzdžiui, biocidinio produkto reklamoje reklamuotojas vietoje žodžio „biocidinis produktas“ gali panaudoti nuorodą į konkretų biocidinio produkto tipą, tokį kaip: pesticidai, medienos konservantai, rodenticidai, repelentai ir atraktantai, kiti.

Biocidinių produktų reklamoje apie šiuos produktus negali būti kalbama taip, kad būtų klaidinama dėl produkto keliamos rizikos žmonių, gyvūnų sveikatai arba aplinkai, ar jo efektyvumo. Biocidinio produkto reklamoje niekuomet negalima nurodyti: „mažos rizikos produktas“, „netoksiškas“, „nekenksmingas“, „natūralus“, „nesukeliantis žalos aplinkai“, „nekenkia gyvūnams“ ar kitų panašių teiginių [10].

BIOCIDINIŲ PRODUKTŲ RINKOS PRIEŽIŪRA

Biocidinių produktų valdymas yra kompleksinis procesas, taip pat apima ir rinkos priežiūrą. Įsigaliojus reglamentui 528/2012 biocidinių produktų valdymo sritis tapo skaidresnė, o rinkos priežiūros institucijų funkcijos tapo aiškiai apibrėžtos.

Lietuvos Respublikos valstybinės institucijos, kurios atsakingos už biocidinių produktų autorizavimą, rinkos priežiūrą:

Vilniaus visuomenės sveikatos centras (vilniausvsc.sam.lt) – pagrindinė nacionalinius autorizacijos liudijimus išduodanti institucija, kuri atstovauja Lietuvą Europos Sąjungos komitetuose ir darbo grupėse bei teikia ataskaitas dėl reglamento įgyvendinimo, siūlymus Europos Sąjungos Komisijai.

Vykdo biocidinių produktų autorizaciją ir vertinimą, informacijos kaupimą, tvarkymą ir saugojimą, informavimą ir konsultacijas, priemonių taikymą.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (vmvt.lt) – atlieka biocidinių produktų autorizaciją ir vertinimą.

Pagal kompetenciją kontroliuoja, ar naudojami biocidiniai produktai yra įteisinti, ar jie yra naudojami pagal autorizacijos liudijimuose ar leidimuose nustatytas sąlygas ir ar biocidinių produktų gamintojai pildo atitinkamus, su gamybos procesu susijusius, nurodytus dokumentus ir saugo gamybos partijos pavyzdžius.

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (vvtat.lt) – vykdo biocidinių produktų reklamos reikalavimų laikymosi priežiūrą.

Lietuvos Respublikos muitinė (cust.lt) – vykdo priežiūrą, ar iš trečiųjų šalių įvežami biocidiniai produktai įteisinti.

Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (inspekcija.lt) – pagal jos kompetencijai priskirtas priežiūros sritis kontroliuoja, ar biocidiniai produktai naudojami pagal autorizacijos liudijimuose ar leidimuose nustatytas specialiąsias darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos sąlygas ir ar biocidinių produktų gamintojai pildo atitinkamus, su gamybos procesu susijusius, dokumentus ir saugo gamybos partijos pavyzdžius.

Valstybinė ne maisto produktų inspekcija prie Ūkio ministerijos (inspekcija.lt) – kontroliuoja, ar teikiami rinkai biocidiniai produktai ir apdorotieji gaminiai įteisinti, klasifikuoti, supakuoti ir paženklinėti pagal reglamento 528/2012 reikalavimus.

Visuomenės sveikatos centrai (vilniausvsc.sam.lt; kaunovsc.sam.lt; klaipedosvsc.lt; siauliuvsc.lt; paneveziovsclt; alytausvsc.sam.lt; marijampolesvsc.sam.lt; tauragesvsc.sam.lt; telsiuvsc.sam.lt; utenosvsc.sam.lt) – pagal jų kompetencijai priskirtas priežiūros sritis kontroliuoja, ar naudojami biocidiniai produktai yra įteisinti, ar jie yra naudojami pagal autorizacijos liudijimuose ar leidimuose nustatytas sąlygas ir ar biocidinių produktų gamintojai pildo atitinkamus, su gamybos procesu susijusius, nurodytus dokumentus ir saugo gamybos partijos pavyzdžius.

LITERATŪROS IR INFORMACIJOS ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

1. 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyva 93/42/EEB dėl medicinos prietaisų.
2. 1998 m. spalio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/79/EB dėl in vitro diagnostikos medicinos prietaisų.
3. 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/54/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su biologinių veiksnių poveikiu darbe (septintoji atskira direktyva, kaip numatyta direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje).
4. 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras.
5. 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1831/2003 dėl priedų, skirtų naudoti gyvūnų mityboje.
6. 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantis: Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB.
7. 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1333/2008 dėl maisto priedų.
8. 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklavimo ir pakavimo, iš dalies keičiantis ir panaikinantis direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB, ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006.
9. 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1223/2009 dėl kosmetikos gaminių.
10. 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo.
11. Lietuvos Respublikos cheminių medžiagų ir preparatų įstatymas (Žin., 2000, Nr. 36-987).
12. Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymas (Žin., 1999, Nr. 52-1673; 2001, Nr. 64-2324).
13. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugpjūčio 14 d. įsakymas Nr. 421 „Dėl biocidų autorizacijos ir registracijos taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 87-

3760).

14. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymas Nr. V-455 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 79-3606).
15. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. lapkričio 6 d. įsakymas Nr. V-902 „Dėl sanitarinio transporto, kuriuo pervežami į asmens sveikatos priežiūros įstaigas ligoniai arba asmenys, įtariami, kad serga užkrečiamosiomis ligomis, valymo, dezinfekcijos, dezinsekcijos tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 123-4655).
16. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 28 d. įsakymas Nr. V-69 „Dėl privalomojo pirmosios pagalbos mokymo programos, privalomojo higienos įgūdžių mokymo programos ir privalomojo mokymo apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai mokymo programos patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 14-490).
17. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 2 d. įsakymas Nr. V-55 „Dėl privalomojo profilaktinio aplinkos kenksmingumo pašalinimo (dezinfekcijos, dezinsekcijos, deratizacijos) tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 35-1362).
18. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. rugpjūčio 2 d. įsakymas Nr. V-687 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. gruodžio 5 d. įsakymo Nr. V-946 „Dėl pavojingų ir ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židinių privalomojo aplinkos kenksmingumo pašalinimo (dezinfekcijos, dezinsekcijos, deratizacijos) tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2010, Nr. 94-4974).
19. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. įsakymas Nr. V-327 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 90:2011 „Dezinfekcijos, dezinsekcijos ir deratizacijos bendrieji saugos reikalavimai“ (Žin., 2011, Nr. 45-2113).
20. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. sausio 19 d. įsakymas Nr. V-18 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 4:2009 „Medicinos prietaisų saugos techninis reglamentas“ ir Lietuvos medicinos normos MN 100:2009 „Aktyviųjų implantuojamųjų medicinos prietaisų saugos techninis reglamentas“ patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 13-523).
21. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 19 d. įsakymas Nr. V-946 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 47-1:2012 „Sveikatos priežiūros įstaigos. Infekcijų kontrolės reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 124-6241).
22. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. V-974 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 2 d. įsakymo Nr. V-55 „Dėl privalomojo profilaktinio aplinkos kenksmingumo pašalinimo (dezinfekcijos, dezinsekcijos, deratizacijos) tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2012, Nr. 130-6583).

23. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. liepos 18 d. įsakymas Nr. V-706 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 66:2013 „Medicininį atliekų tvarkymo saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2013, Nr. 80-4034).
24. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. vasario 12 d. įsakymas Nr. V-204 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. rugsėjo 1 d. įsakymo Nr. V-675 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 15:2005 „Maisto higiena“ patvirtinimo pakeitimo“ (Teisės aktų registras, 2015-02-23, Nr. 2015-02617).
25. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimas Nr. 686 „Dėl 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo įgyvendinimo“ (Žin., 2013, Nr. 83-4168).
26. Projekto „Biocidinių produktų valdymo sistemos tobulinimas“ „Ūkio subjektų, gaminančių, tiekiančių į rinką ir naudojančių biocidinius produktus galimybių ir poreikių analizė“, galutinė ataskaita, 2014 m. rugpjūtis, vilniausvsc.sam.lt.

Interneto informacijos šaltiniai:

1. 195.182.79.198/biocidai/Produktai/Biocidai.aspx
2. echa.europa.eu
3. eur-lex.europa.eu
4. gamta.lt
5. vilniausvsc.sam.lt
6. www.apsinuodijau.lt
7. www.nmvrvi.lt/lt/veterinariniai.biocidiniai.produktai/
8. www.vvtat.lt